

процесі диригентсько-хорової підготовки; використання синергетичного потенціалу диригування хорових творів, а також певних педагогічних принципів: діалогічності диригентсько-виконавської творчості, фасилітаивної художньо-педагогічної взаємодії.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Абдуллин Э. Б. Активные методы педагогического общения и его оптимизация / Э. Б. Абдуллин [под ред. А. А. Бодалева и Г. А. Ковалева]. — М. : Просвещение, 1983. 167 с.
2. Ананьев Б. Г. Избранные психологические труды: в 2-х т. / Б. Г. Ананьев. — Т. 2. — М. : Педагогика, 1980. 287 с.
3. Арчазникова Л. Г. Психолого-педагогическая подготовка в формировании личности педагога-музыканта. Актуальные проблемы музыкальной педагогики / Л. Г. Арчазникова. — Саратов : Научная книга, 2005. 158 с.
4. Бех І. Педагогіка успіху: виховні втрати та їх подолання / І. Д. Бех // Вища освіта України. — 2005. — № 2 — С. 59–66.
5. Готсдинер А. Л. Музыкальная психология / А. Л. Готсдинер. — М. : Магистр, 1993. 190 с.
6. Грибкова О. В. Формирование творческого общения в условиях дирижерско-хоровой деятельности студентов : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / О. В. Грибкова. — М., 2009. 24 с.
7. Лай Сяоцянь. Формування культури міжособистісної творчої взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : спец.13.00.04 / Лай Сяоцянь. — Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2019. 276 с.

REFERENCES

1. Abdullin, E. B. (Ed.). (1983). Aktivnyye metody metody pedagogicheskogo obshcheniya i yego optimizatsiya. [The active methods of pedagogical communication and its optimization]. Moscow.
2. Anan'yev, B. G. (1980). Izbrannye psikhologicheskiye trudy [Selected psychological works]. Moscow.

3. Archazhnikova, L. G. (2005). Psikhologo-pedagogicheskaya podgotovka v formirovaniy lichnosti pedagoga-muzykanta. Aktual'nyye problemy muzykal'noy pedagogiki. [Psychological and pedagogical training on the formation of the personality of a musical teacher. Actual problems of musical pedagogy]. Saratov.

4. Bekh, I. (2005). Pedahohika uspihku: vykhovni vtraty ta yikh podolannya. [Pedagogy of success: educational losses and their overcoming]. Kyiv.

5. Gotsdiner, A. L. (1993). Muzykal'naya psikhologiya. [Musical Psychology]. Moscow.

6. Gribkova, O. V. (2009). Formirovaniye tvorcheskogo obshcheniya v usloviyakh dirizhersko-khorovoy deyatel'nosti studentov. [Formation of creative communication in the conditions of conducting and choral activity of students]. Moscow.

7. Lai Siaotsian (2019). Formuvania kultury mizhosobystisnoi tvorchoi vzaemodii maibutnih uchyteliv muzychnoho mystetstva v protsesi vokalnoi pidhotovky. [Formation of culture of interpersonal creative interaction of future teachers of musical art in the process of vocal training]. Odesa.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

АШИХМІНА Наталія Віталіївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри диригентсько-хорової підготовки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Наукові інтереси: теорія і методика вдосконалення фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

ASHYKHMINA Nataliia Vitaliyvna – PhD (Candidate of pedagogical Sciences), Senior Lecturer of the Department of Conductor and Choral Training, South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky.

Circle of scientific interests: the theory and methods of improvement the special training of prospective music teachers.

Стаття надійшла до редакції 21.12.2019 р.

УДК: 159.922.7

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-186-77-82

БОГОМОЛОВА Марина Юріївна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фундаментальних дисциплін Херсонського інституту «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9960-9443>

e-mail: bogomolova-77777@ukr.net

**СОЦІАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ПЕРШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ГІМНАЗІЇ
ім. Т. Г. ШЕВЧЕНКА**

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У педагогічному знанні завжди необхідно розрізняти два

компонента: науковий і національний. Один із них являє собою рівну цінність для всіх, оскільки несе в собі об'єктивні знання про

людину як предмет виховання. Другий відображає особливості національних традицій школи, педагогічної думки, ідей, концепцій, теорій, які виокремлювали своїми педагогічними феноменами кожен період реформування освіти, навчання, виховання дітей та молоді на різних історичних етапах розвитку країни, які мають глибоке коріння в історії всіх народів світу.

Особливими в цьому контексті були 20-ті – 30-ті рр. ХХ ст. в Україні. Адже, «саме в цей період відбувається процес українізації шкільництва на Україні за різних урядів, який активно розпочався у 1917 році», бо на Україні за царських часів до самої революції 1917 р. не було жодної української школи. Генеральний Секретаріат народної освіти, що постав унаслідок першого універсалу Української центральної Ради, взявся задовольнити потреби українського народу в освітній справі» [1].

Поруч із заснуванням шкіл – від початкової аж до Українського університету, Педагогічної академії, Академії мистецтв та ін. йде підготовка підручників, плану організації єдиної школи, вчителів для української школи, інструкторів дошкільного виховання та позашкільної освіти. На думку академіка О. Сухомлинської «саме в період 1917–1920 років зародилося реальне українське шкільництво, що охопило всі ланки освіти» [2, с. 158].

Слід зазначити, що зміна урядів 1917–1920 рр. то сприяла становленню національної освіти, то забувала про неї. До цих реформаційних процесів безпосередньо долучилися представники української інтелігенції, відомі освітні діячі С. Русова, Я. Чепіга, С. Єфремов, О. Музиченко, створивши відповідні громадські організації, які розгорнули широку роботу з творення нової української школи. Особливо значущою, плідною була робота Товариства шкільної освіти (квітень 1917–1920). «Товариство було засновано з самого початку революції й було визвано необхідністю мати орган, котрий керував би українськими освітніми справами» [3].

На нього покладалися завдання утримання українських шкіл. Після утворення 7 листопада 1917 р. Української центральної ради було започатковано роботу Шкільної комісії, мета якої полягала в забезпеченні викладання у початкових школах українською мовою. Українізація охопила як початкову, так і вищу школи, розпочався процес творення нової української освіти.

Виходячи із соціально-політичної та

освітньої ситуації, комісією було прийнято рішення на початковому етапі реалізації проекту відкриття українських шкіл і гімназій, створити такий один навчальний заклад середньої освіти – Першу українську гімназію. Гімназія була абсолютно новою і з перших днів відкриття (18 березня 1917 р.) носила ім'я Тараса Григоровича Шевченка. Особливість її заснування полягала в тому, що «українська школа до установлення радянської влади в Україні постає не з ініціативи отих урядів, що були на Україні, а з ініціативи самих педагогів, ентузіастів культурної праці й відродження українства. Товариство Шкільної освіти – доручає групі педагогів, куди входить і В. Ф. Дурдуківський, заснувати першу приватну українську школу. Це, згідно з тодішньою освітньою номенклатурою – Перша українська гімназія ім. Т. Шевченка. Ця школа була першою не тільки в Києві, але першою стала вона і для всієї України» [4], мала свою історію, свої етапи становлення та функціонування.

Академік О. Сухомлинська виокремлює два періоди роботи цього навчального закладу: «перший – 1917–1920 рр. – період Першої української гімназії імені Тараса Шевченка за часів існування українських урядів; другий – 1920–1933 рр. – радянський період. Кожен з них мав свою специфіку, яка визначалася не тільки політичними, ідеологічними й соціальними чинниками, але й значною мірою педагогічними» [2, с. 160].

З огляду на наше предметне поле дослідження (20–30-ті рр. ХХ ст.) розглянемо другий етап – етап роботи гімназії в період прийняття і реалізації «Декларації про соціальний захист дітей» (1920) [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За працями провідних учених-істориків педагогіки України (О. Сухомлинської, Л. Березівської, Л. Ваховського, С. Золотухіної та ін.), архівними матеріалами, публікаціями тогочасної преси і сьогодення видно, що в новоствореному закладі навчання і виховання дітей чітко віддзеркалювалися ті освітні процеси, ті зміни, ті реформаторські підходи, які були скеровані на творення як власної моделі організації освітнього процесу, так і творення зразка української гімназії на національному ґрунті, національній традиції, на національній культурі.

Історія українського шкільництва свідчить, що у 1919 році урядовцями було прийнято рішення про створення єдиної трудової школи, обов'язково державної. За цим «Положенням о єдиной трудовой

школе», вивчення «місцевої мови» визнавалося пріоритетним, виключалося відомче підпорядкування шкіл [6].

Але все це залишалося на папері, а в силу соціально-економічної і політичної ситуації в Україні, реформування і розвиток школи відбувався відповідно до «Декларації про соціальне виховання дітей» (1920), школа визнавалася єдиною трудовою, державною і соціальною, спрямованою на захист дитинства через дитячі будинки, дитячі садки та майданчики, школи-клуби, дитячі містечка, позашкільну систему освіти тощо [5].

Система освіти складалася з семирічної школи (два центри – 4 + 3), професійної освіти (професійна школа 3 роки), вищої (технікуми та інститути), де молодь навчалася відповідно 3–4 роки. Усі складові організації навчально-виховного процесу, визначені директивними постановами, зреалізувалися й у Першій українській гімназії під керівництвом В. Дурдуківського [7].

У своїй праці «Наша школа» (1923) директор так розкриває мету роботи школи «... виховати гармонійно розвинуту людину, виховати по змозі всі сили і здібності дитини (фізичні, розумові, соціальні, естетичні). Ми бажаємо утворити нову душу, змістом і методами праці школу, наблизити її до життя, зробити її потрібною і здатною до життя, викликавши максимум самодіяльності, активності й творчості в дітей» [8, с. 7].

Мета статті – проаналізувати систему роботи Першої української гімназії ім. Т. Г. Шевченка в Україні, засновану в березні 1917 року під керівництвом В. Дурдуківського за пропозицією Шкільної комісії; довести, що виконуючи директивні настанови державних управлінських освітніх органів, в школі була зреалізована власна модель соціального виховання на засадах творчості, активності, самостійності вчителів та учнів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Отже, обґрунтування мети роботи співпадає з метою, визначеною в «Декларації про соціальне виховання дітей» (1920) і в «Кодексі законів про народну освіту» (1922) – «творення нової людини – громадянина Радянської республіки, будівника й борця за соціалізм», що свідчить про власну модель школи, яка спрямовувала свою роботу на гармонійний розвиток дитини [5].

У різні часи своєї діяльності керівництву школи, вчителям і учням довелося працювати під управлінням різних адміністративно-командних систем, творити власні підходи,

зміст, методику навчання, враховуючи нормативно-законодавчі вказівки урядовців, зокрема, працювати за схемою тодішнього народного комісара освіти Г. Гринька, яка була прийнята Всеукраїнською нарадою в справі освіти в серпні 1920 р. У цей період приймаються рішення, закони, постанови, які вносили постійні зміни у діяльність школи. За «Декларацією про соціальне виховання дітей» (1920) і «Кодексом законів України про освіту» (1922) основним закладом реалізації соціального виховання було визначено дитячий будинок, який мав бути місцем проживання, захисту й охорони безпритульних дітей або дітей напівсиріт, які потребували не стільки шкільного навчання, скільки соціального забезпечення. Такі завдання для колективу гімназії не були новими.

Ще у 1918 році при школі було відкрито бурсу, в якій проживали діти в більшості своїй біженці з Галичини, яких воєнні події змусили залишитися у Києві. «Увесь педагогічний колектив і особливо В. Дурдуківський робили все, щоб нагодувати, одягнути, навчити й обігріти цих дітей»: «Клопотання перед владою, приватні пожертви, звернення до військового начальства». Йому вдалося зберегти бурсу й дітей, пережити з ними ті страшні часи, навіть отримати для бурси назву «зразкового дитячого дому» [2, с. 171]. Для підтримки дітей з бурси також використовувалися кошти шкільного кооперативу.

У цілому, перед колективом школи стояло багато завдань спрямованих на досягнення поставленої мети: наприклад, працювати за планом – школа клуб; створити власну модель не порушуючи законодавства творення школи – дитячого будинку, яка б об'єднала всіх дітей, які мають родини і дітей, що їх не мають.

У школі діти перебували цілий день, як і вимагала «Декларація про соціальне виховання», були реалізовані всі складові соціального захисту: охорона здоров'я, створення умов для підтримки нормального психічного і фізичного стану; повноцінне харчування. Зокрема, у праці «Про клубну працю в трудовій школі» (1923) В. Дурдуківський зазначає, що дитина голодна, без обіду, без гарячої страви не може й не повинна залишатися. Школа має подбати, щоб діти мали в самій же школі обід або принаймні хоч гарячий сніданок; без цієї необхідної умови клубна праця не може продовжитися нормально, успішно й з користю для дітей. Голодна, виснажена, знесилена дитина працює без інтересу, без

уваги, без захоплення.

Ці питання вирішувалися різними шляхами: діти з більш заможних родин допомагали з харчами тим, хто потребує, отримували допомогу на соціальний захист дітей від благодійників, від вітчизняних і зарубіжних організацій, меценатів тощо.

В. Дурдуківський був переконаний, що суспільно-політичні зміни в країні, побудова нової української школи актуалізували проблеми соціального виховання, наповнили новим змістом і суспільно-політичними вимогами. У своїх працях В. Дурдуківський наголошує, що дореволюційна, бюрократична школа не тільки не звертала уваги, а завзято боролася проти натяку навіть на соціальне виховання. Ось чому революція, виходячи із реальних, конкретних потреб часу, надає такого великого значення соціальному вихованню; ось чому нова наша школа, не забуваючи про ідеал гармонійного виховання, дбаючи про розвиток усіх сил і здібностей дитини, особливо уважно ставиться до справи соціального виховання дитини, ось чому соціальне виховання – одне з найнегайніших, бойових, актуальних питань нашої реформованої школи, ось чому і вся система сучасної революції школи зветься системою соціального виховання.

Аналізуючи систему виховання у дореволюційній школі, він через низку педагогічних категорій визначає характерні особливості соціального виховання, вводить в обіг таке поняття як «соціально виховані громадяни», які є «... борцями за права народу, творцями нового життя на ґрунті великих всесвітніх ідеалів». А вихованню таких людей сприяє «творча праця», «свідома громадянська праця». У кінцевому підсумку учні зростатимуть «міцними, енергійними, твердо переконаними, перейняті духом солідарності і єдності» громадянами.

Для цього необхідно утверджувати систему гармонійного виховання, зреалізувати розумове виховання на основі того, що кожна «дитина – людина з різними здібностями», враховувати, що кожній людині властиве соціальне почуття, соціальний інстинкт. Необхідно виховати активних, зв'язаних в спільну, дружню громаду, дужих своєю єдністю свідомих громадян. В. Дурдуківський переконує, що зі школи учні повинні виходити «ідейними, активними, соціально неінертними, не байдужими», не бути «сліпими, темними рабами».

Як одну із форм вирішення цих завдань, він виокремлює шкільне самоврядування, яке має велике, безсумнівне значення: воно

об'єднує всіх дітей школи, споріднює дітей і педагогів, утворює з них дружню сім'ю, товариську громаду; воно привчає дітей цікавитися громадськими справами, жити широкими, громадськими інтересами; привчає дітей до громадського, вільного життя по власних законах і конституціях; дає змогу дітям виявити свою самодіяльність і творчість у соціальній сфері, виховує дітей соціально, воно витворює ту інтимну, рідну шкільну атмосферу, яка є найпотрібнішим й найкориснішим засобом для кожної широко педагогічної праці.

Отже, «перша трудова школа ім. Т. Шевченка побудувала свою роботу на самоврядуванні та клубній діяльності як основі всього соціального виховання» [2, с. 176].

У статті «Дитяче шкільне самоврядування» (1923) В. Дурдуківський досить ґрунтовно розкрив: структуру дитячого самоврядування у керованій ним школі на різних рівнях класу, школи в цілому; ролі вчителя в цьому процесі; самоврядування з залученням батьків і громадськості; включення в систему самоврядування гуртків, бібліотеки, клубу; включення в структуру дитячого шкільного самоврядування, як постійно діючих органів, так і тимчасових, створених для виконання і організації конкретних заходів, свят тощо.

Директор і весь педагогічний колектив школи були переконані, що така робота сприяє розвитку активності і самостійності дітей, які є провідними принципами соціального виховання.

Слід наголосити, що на відміну від визнаного Декларацією про соціальне виховання дітей», основним виховним середовищем дитячого будинку були інші соціальні інститути, у тому числі й сім'я. У гімназії до роботи залучалися батьки, громадськість. Сам директор В. Дурдуківський зазначав, що «школа повинна проводити свою роботу в тісному, постійному контакті й порозумінні з громадянством, особливо з родинами учнів.

Відстоював позицію, що кожна важлива зміна чи реформа в житті школи може втілюватися у життя тільки в єдності: діти, вчителі, батьки, громадськість. Такий підхід дає змогу школі швидше, легше й корисніше проводити свою працю, бо дитина буде під повійним об'єднаним впливом учителів і своїх родин, бо тоді не буде того надзвичайно шкідливого з педагогічного боку розбрату між учителями й батьками, який нищить педагогічну справу, ставить у прикре становище як батьків, так і вчителів, підриває віру в дітей, або до вчителів, або до батьків,

що в рівній мірі не бажано.

До таких форм роботи школи він відносив просвітництво батьків, їхню участь в обговоренні нормативних документів, що регламентують роботу школи, залучення до участі в заходах, як на рівні класу, так і школи.

Слід зазначити, що у 20-х роках ХХ ст. у школах УСРР, Західної Європи й Америки дуже поширеною формою реалізації дитячого самоврядування були шкільні товариські суди, які мали свої особливості, були регламентовані управлінськими структурами. Ця форма не оминула й гімназію, але до неї досить обережно ставилися, визнаючи одним із засобів соціального виховання, але тільки під керівництвом учителя. «Справу з організацією товариського класного суду, треба в змозі не ставити на першу чергу, бо це діло вимагає від учнів більшої підготовки, міцнішої, стараннішої організації, більш розвинених соціальних почувань, бо мало розвинені розумово й соціально діти не вміють розбиратися у вчинках своїх товаришів, дуже захоплюються роллю суддів, часто бувають не в міру жорстокі в своїх постановках і присудах», – писав В. Дурдуківський.

А за такої ситуації дорослі (вчителі) втручаються і викликають невдоволення у дітей, знижують роль шкільного дитячого самоврядування у соціалізації особистості.

У цілому, в своїх працях наголошує, що «соціальне виховання не менш потрібне для кожної дитини, як і інтелектуальне, що в справі нормального, гармонійного розвитку всіх сил і здібностей дитини дефект соціального виховання буде таким великим мінусом, якого нічим не можна вирівняти і покрити».

Завдання школи, вчителів зробити все щоб кожна дитина знайшла вихід своїй соціальній енергії й точку прикладення для своїх соціальних здібностей у шкільних організаціях, щоб серед дітей зовсім не було небайдужих, інертних до соціальної праці.

Розвиток дитячої творчості й активності через самоврядування в школі був спрямований на реалізацію завдань соціального виховання.

Одним із завдань реалізації соціального виховання було залучення дітей до різних видів роботи протягом цілого дня в школі, зокрема через систему позакласної роботи, яка увійшла в історію вітчизняної педагогіки, як клубна робота, навіть існували школи – клуби.

На виконання цієї директиви у школі В. Дурдуківського самим широким чином

проводилася позакласна (гурткова) робота через досить розгалужену систему їх спрямування: наукові, художні, технічні та спрямовувалася на творчий розвиток, самодіяльність, зв'язок з життям, трудову діяльність, активність, національне й соціальне виховання, що може бути темою окремої публікації.

У цілому, свою роботу школа розбудовувала на трудовому і класовому (пролетарському) підходах, які за директивними документами владних структур визнавалися соціалізаційними і становили основу соціального виховання.

Оскільки В. Дурдуківський визначав, що соціальне виховання базується на принципах самодіяльності, активності й творчості особистості, вони і були основоположними. Безумовно, що основу організації всього навчально-виховного процесу становив національний підхід. Виховання, навчання за своїм змістом і суттю було національним.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, аналіз визначених за «Декларацією про соціальне виховання дітей» форм, методів, засобів свідчить, що багато з них були унормовані саме на основі практики у першій українській гімназії: створення майстерень, книгозбірні (бібліотека – центр позаурочної роботи), робота художньої студії, ідальні; гурткова робота (позакласна робота), проведення шкільних свят та ін.

Таким чином, Попри ідеологізацію, школа В. Дурдуківського залишалася провідником національної ідеї, звичайно, в межах, можливих за умов радянської влади. Вона була відомою в усій країні, до неї приїздили численні делегації з багатьох міст Радянського Союзу й з-за кордону. І сьогодні її досвід є унікальним і важливим.

Проте, на жаль, трагічні події 1929 – 1930 рр. не оминули стороною керівництво, учнів, учителів, випускників школи, про що свідчать окремі ґрунтовні праці...

У цілому, аналіз наукової літератури, відкритих архівних матеріалів і справ, маловідомих праць і публікацій переконує в необхідності ґрунтовного, системного вивчення історії творення української національної школи, діяльності науково-педагогічної інтелігенції України першої половини ХХ ст. у контексті історичної ретроспективи.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Siropolko Stepan. History of education in Ukraine. – Kiev: Scientific Thought. – 2001. 912 p.
2. Essays on the history of the development of innovative educational institutions in Ukraine (XX

century): a teaching-methodical tool. / ed. Sukhomlinskaya, V.S. Smoked. – Lugansk: Publishing House of LNU them. Taras Shevchenko », 2010. 444 p.

3. KCSA, F.346, description. 1, right. 1, p. 5.

4. J. Germaise. Ukrainian School Holiday / J. Germaise // Life and Revolution. – 1926. – № 1. P. 70.

5. Declaration of the People's Commissariat of Education of the USSR on social upbringing of children (1. 07. 1920) // Spring. education (Vinnytsia). – 1921. – № 1. P. 2–4.

6. «Regulation on a single labor school» // Spring. education (Vinnytsia). – 1921. – № 2. – P. 4 – 8.

7. V. Durdukivsky, From the Practice of Labor School / V. Durdukivsky. – K. : Word. – 1923 – С. I.; 1924 – Part II.

8. Durdukivsky V. Our school / V. Durdukivsky // From the practice of the labor school. – K., 1923. – Part. I.

REFERENCES

1. Siropolko, Stepan. (2001). *Istoriya osviti v Ukraïni*. [History of education in Ukraine]. Kyiv.

2. Suhomlins'ka, O. V., Kurila V.S. (2010). *Narisi z istorii rozvitku novators'kih navchal'no-vihovnih zakladiv Ukraïni (XX stolittya)*. [Essays on the history of the development of innovative educational institutions in Ukraine (XX century): a teaching-methodical tool]. Lugans'k.

3. KMDA, F.346, op. 1, spr. 1, s. 5.

4. J. Germaise (1926). *Svyato ukraïns'koi shkoli*. [Ukrainian School Holiday].

5. *Deklaraciya Narkomosviti USRR pro social'ne vihovannya ditej (1. 07. 1920)*. (1921). [Declaration of the People's Commissariat of Education of the USSR on social upbringing of children (1. 07. 1920)]. Vinnytsya.

6. «*Polozhenie o edinoj trudovoj shkole*». (1921). [«Regulation on a single labor school»]. Vinnytsya.

7. Durdukivs'kij, V. (1924). *Z praktiki trudovoi shkoli*. [From the Practice of Labor School]. Kyiv.

8. Durdukivs'kij, V. (1923). *Nasha shkola*. [Our school]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БОГОМОЛОВА Марина Юрївна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фундаментальних дисциплін Херсонського інституту «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Наукові інтереси: дослідження феномену «соціального виховання» дітей у 20-30-х рр. ХХ ст. в Україні.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BOGOMOLOVA Marina Yurievna –

The Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Fundamental Disciplines of the Kherson Institute «Interregional Academy of Personnel Management».

Circle of scientific interests: study of the phenomenon of «social education» of children in the 20-30's of the twentieth century in Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 13.12.2019 р.

УДК 378.147:372.854

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-186-82-87

БОХАН Юлія Володимирівна –

кандидат хімічних наук, доцент, доцент кафедри природничих наук та методик їхнього навчання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9612-7780>

e-mail: lyuliya.bohan@gmail.com

ФОРОСТОВСЬКА Тетяна Олександрівна –

викладач кафедри природничих наук та методик їхнього навчання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9353-4017>

e-mail: forostovskaja67@gmail.com

КОНТЕКСТНІ ХІМІЧНІ ЗАВДАННЯ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Розв'язування задач в процесі вивчення базових природознавчих дисциплін – кращий, найбільш раціональний метод засвоєння і закріплення теоретичного

матеріалу. Але, на жаль, розв'язування задач під час вивчення фахових хімічних чи фізичних дисциплін залишається для майбутніх учителів природознавчих дисциплін, непривабливим заняттям,